

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

26 päivänä lokakuuta 1999 *

Asiassa C-273/97,

jonka Industrial Tribunal, Bury St Edmunds (Yhdistynyt kuningaskunta), on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadaksesen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Angela Maria Sirdar

vastaan

The Army Board ja

Secretary of State for Defence

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen ja erityisesti sen 224 artiklan (josta on tullut EY 297 artikla) sekä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40) ja erityisesti sen 2 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward ja R. Schintgen sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn, J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari), G. Hirsch, P. Jann ja H. Ragnemalm,

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Angela Maria Sirdar, edustajanaan P. Duffy, QC, ja barrister D. Rose, solicitor H. Slaterin, The Equal Opportunities Commission, valtuuttamana,
- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Assistant Treasury Solicitor J. E. Collins, avustajinaan R. Plender, QC, sekä barristerit S. Richards ja R. McManus,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston kansainvälistä talousoikeutta ja yhteisön oikeutta koskevia asioita hoitavan jaoston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston lähetystöneuvos A. de Bourgoing,
- Portugalin hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöjen asioiden yleisen osaston oikeudellisen yksikön johtaja L. Fernandes ja saman osaston lakimies Â. Seiça Neves,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudelliset neuvonantajat P. J. Kuijper ja M. Wolfcarius,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Sirdarin, edustajinaan P. Duffy ja D. Rose, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään J. E. Collins, avustajinaan R. Cranston, QC, ja R. Plender, Ranskan hallituksen, asiamiehenään A. de Bourgoing, ja komission, asiamiehenään P. J. Kuijper, 27.10.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.5.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Industrial Tribunal, Bury St Edmunds, on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 28.4.1997 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 29.7.1997, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kuusi ennakkoratkaisukysymystä EY:n perustamissopimuksen ja erityisesti sen 224 artiklan (josta on tullut EY 297 artikla) sekä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40; jäljempänä direktiivi) ja erityisesti sen 2 artiklan tulkinnasta.
- 2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa kantajana on Angela Maria Sirdar ja vastaajina The Army Board ja Secretary of State for Defence ja joka koskee sitä, että kantajaa kieltäydyttiin palkkaamasta kuninkaallisen merijalkaväen keittäjäksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 3 Perustamissopimuksen 224 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään, jotta ne voisivat yhdessä antaa tarvittavat säännökset estääkseen sen, että toimenpiteet, joihin jäsenvaltio voi joutua turvautumaan yleisen järjestyksen ylläpitämiseen vaikuttavissa vakavissa sisäisissä levottomuuksissa, sodassa tai sodan uhkaa merkitsevässä vakavassa kansainvälisessä jännitystilassa taikka täyttääkseen velvoitteet, joihin se on sitoutunut rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämiseksi, vaikuttaisivat yhteismarkkinoiden toimintaan.”

- 4 Direktiivin 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tasa-arvoisen kohtelun periaatteella tarkoitetaan jäljempänä, että minkäänlaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei saa esiintyä välittömästi tai välillisesti etenkin siviilisäädyn tai perheaseman perusteella.

2. Tämän direktiivin estämättä jäsenvaltiot saavat jättää sen soveltamisalan ulkopuolelle sellaisen ammattitoiminnan, ja tarvittaessa siihen johtavan koulutuksen, jossa työntekijän sukupuoli on toiminnan luonteen tai suoritusolosuhteiden kannalta ratkaiseva.”

- 5 Direktiivin 9 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Jäsenvaltioiden on säännöllisesti arvioitava 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ammattitoimintaa koskevia poikkeuksia päättääkseen, ovatko ne tapahtuneen sosiaalisen kehityksen kannalta edelleen perusteltuja. Niiden on ilmoitettava komissiolle tämän arvioinnin tuloksista”.

Pääasia

- 6 Yhdistyneessä kuningaskunnassa miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua koskevan periaatteen soveltamisesta säädetään vuoden 1975 *Sex Discrimination Actilla* (sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä annettu laki). Lain 85 §:n 4 momentin mukaan ”minkään tämän lain säännöksen perusteella ei kuninkaallisten meri-, maa- tai ilmavoimien taistelukyvyn turvaamiseksi toteutettua toimea voida katsoa lainvastaiseksi”.
- 7 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että Royal Marinesista (kuninkaallinen merijalkaväki) vastaavat viranomaiset noudattavat käytäntöä, jonka mukaan naisia ei oteta palvelukseen siitä syystä, että heidän läsnäolonsa ei ole ”yhteistoimintakyvyn” periaatteen mukaista, millä tarkoitetaan sitä, että jokaisen merijalkaväen sotilaan on kyettävä taistelemaan iskujoukkonsa rinnalla riippumatta siitä, mihin hän on erikoistunut. Tätä käytäntöä selostetaan 10.6.1994 päivätyssä raportissa ”Armeijan uusi naisten työllistämispolitiikka — vaikutukset kuninkaalliseen merijalkaväkeen”. Raportin 2 kohdan b alakohdassa, jota lainataan ennakkoratkaisupyynnön 42 kohdassa, todetaan erityisesti näin: ”Joukko-osaston vähäisen miehistövahvuuden johdosta jokaisen kuninkaalliseen merijalkaväkeen kuuluvan on pystyttävä kriisiaikana ja miesvoiman puuttuessa palvelemaan sotilasarvonsa ja kykyjensä mukaisesti iskujoukoissa — — . Naisten palkkaaminen ei mahdollista tämän yhteistoimintakyvyn turvaamista.”
- 8 Sirdar kuului vuodesta 1983 Britannian maavoimien henkilöstöön ja vuodesta 1990 hän toimi kuninkaallisen kommandotykistörykmentin keittäjänä, kunnes hänelle ilmoitettiin helmikuussa 1994, että hänet irtisanottaisiin taloudellisista syistä helmikuusta 1995 lukien. Irtisanominen, joka toteutettiin puolustusmenoja käsitelleen selvityksen seurauksena, koski yli viittäsataa keittiöhenkilöstöön kuuluvaa.
- 9 Heinäkuussa 1994 Sirdar sai kirjeitse siirtotarjouksen kuninkaalliseen merijalkaväkeen, joka tarvitsi keittiöhenkilökuntaa. Siirtotarjouksessa edellytettiin, että saadakseen siirron Sirdarin oli ensin läpäistävä valintalautakunnan seulonta ja osallistuttava sitten iskujoukkojen koulutukseen. Mutta kun Royal Marinesista vastaavat viranomaiset havaitsivat, että hän olikin nainen, ja huomasivat, että

siirtotarjous oli lähetetty erehdyksessä, hänelle ilmoitettiin, ettei hän ollutkaan kelpoinen tähän tehtävään, sillä se olisi ollut vastoin armeijan tämän joukko-osaston käytäntöä, jonka mukaan naisia ei oteta palvelukseen.

10 Tultuaan irtisanotuksi Sirdar saattoi asian Industrial Tribunalin, Bury St Edmunds, käsiteltäväksi perusteenaan, että häntä oli syrjitty sukupuolensa perusteella. Kansallinen tuomioistuin, joka katsoi, että asian ratkaiseminen edellytti EY:n perustamissopimuksen määräysten ja direktiivin säännösten tulkintaa, päätti esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Jäävätkö sellaiset poliittiset päätökset, jotka jäsenvaltio on tehnyt rauhan aikana ja/tai sotaan valmistautuessaan ja jotka koskevat mahdollisuuksia työhön, ammatillista koulutusta, työoloja tai sotilaiden sijoittamista jäsenvaltion puolustusvoimissa ja jotka on tehty taistelukyvyn turvaamiseksi, EY:n perustamissopimuksen ja/tai siihen perustuvan johdetun oikeuden, erityisesti neuvoston direktiivin 76/207/ETY soveltamisalan ulkopuolelle.

- 2) Jäävätkö sellaiset päätökset, jotka jäsenvaltio on tehnyt sotaan valmistautuessaan ja rauhan aikana ja jotka koskevat sotilaiden värväämistä, koulutusta ja sijoittamista tämän valtion puolustusvoimissa laivaston iskujoukkoihin, joiden tarkoituksena on käydä sodassa lähitaistelua vihollisjoukkoja vastaan, ja jotka on tehty taistelukyvyn turvaamiseksi näissä joukoissa, EY:n perustamissopimuksen tai siihen perustuvan johdetun oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle?

- 3) Onko asianmukaista tulkita EY:n perustamissopimuksen 224 artiklaa siten, että jäsenvaltiot voivat jättää neuvoston direktiivin 76/207/ETY soveltamisalan ulkopuolelle sellaisen sukupuoleen perustuvan syrjinnän, joka koskee mahdollisuuksia työhön, ammatillista koulutusta ja työoloja, mukaan lukien puolustusvoimien palveluksesta irtisanomisedellytykset rauhan aikana ja/tai sotaan valmistauduttaessa, kun tämä tapahtuu taistelukyvyn turvaamiseksi?

- 4) Jääkö sellainen jäsenvaltion käytäntö, jonka mukaan naiset eivät voi toimia rauhan aikana ja/tai sotaan valmistauduttaessa 'yhteistoimintakykyisinä' merijalkaväen sotilaina, neuvoston direktiivin 76/207/ETY soveltamisalan ulkopuolelle 224 artiklan perusteella? Mikäli näin on, mitä suuntaviivoja tai arviointiperusteita pitäisi soveltaa määritettäessä, jääkö kyseinen käytäntö pätevästi direktiivin 76/207/ETY soveltamisalan ulkopuolelle 224 artiklan perusteella?
- 5) Voiko jäsenvaltion käytäntö, jonka mukaan naiset eivät voi toimia rauhan aikana ja/tai sotaan valmistauduttaessa 'yhteistoimintakykyisinä' merijalkaväen sotilaina, olla neuvoston direktiivin 76/207/ETY 2 artiklan 2 kohdan mukaan perusteltua?
- 6) Mikäli näin on, millä perusteilla kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, onko tällaisen käytännön noudattaminen perusteltua?"

Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys

- 11 Kahdella ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedusteleo erityisesti laivaston iskujoukkojen osalta, jäävätkö jäsenvaltioiden päätökset, jotka koskevat mahdollisuuksia työhön, ammatillista koulutusta ja työoloja puolustusvoimissa ja jotka on tehty taistelukyvyyn varmistamiseksi, yhteisön oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle.
- 12 Sirdar ehdottaa, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi tähän kieltävästi. Hänen mukaansa missään säännöksessä tai määräyksessä ei nimenomaisesti suljeta

puolustusvoimia perustamissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle eikä tällaista yleistä poissulkemista voida johtaa myöskään perustamissopimuksessa tai direktiivissä eri syistä vahvistetuista erityisistä poikkeuksista.

- 13 Ranskan, Portugalin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset väittävät sitä vastoin, että asevoimien organisaatiota ja hallintoa koskevat päätökset, jotka on tehty erityisesti taistelukyvyyn turvaamiseksi sotaan valmistauduttaessa, eivät kuulu perustamissopimuksen soveltamisalaan. Kyseiset hallitukset perustavat näkemyksensä perustamissopimuksen tarkoitusta koskeviin yleisiin näkökohtiin tai tiettyihin perustamissopimuksen erityisiin määräyksiin, kuten 48 artiklan 4 kohtaan (josta on muutettuna tullut EY 39 artiklan 4 kohta) ja 224 artiklaan.
- 14 Komissio puolestaan katsoo, etteivät asevoimien organisaatiota ja hallintoa koskevat päätökset jää perustamissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle, mutta että niihin saatetaan soveltaa sen 224 artiklassa määrättyä poikkeusta.
- 15 On todettava, että jäsenvaltioiden, joiden on päätettävä asianmukaisista toimenpiteistä sisäisen ja ulkoisen turvallisuutensa varmistamiseksi, asiana on tehdä puolustusvoimiensa organisaatiota koskevat päätökset. Tästä ei kuitenkaan seuraa, että tällaiset päätökset jäisivät kokonaan yhteisön oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle.
- 16 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, perustamissopimuksessa määrätään sellaisissa tilanteissa, joissa yleinen turvallisuus voi vaarantua, sovellettavista poikkeuksista ainoastaan 36, 48, 56 ja 223 artiklassa (joista on muutettuina tullut EY 30, EY 39, EY 46 ja EY 296 artikla) sekä 224 artiklassa, jotka koskevat tarkasti rajattuja poikkeustilanteita. Niistä ei voida johtaa perustamissopimukseen luonnostaan kuuluvaa yleistä varausta, jolla suljettaisiin yhteisön oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle kaikki yleisen turvallisuuden vuoksi toteutettavat toimenpiteet. Tällaisen varauksen tunnustaminen perustamissopimuksen määräysten erityisedellytyksistä riippumatta voisi vaarantaa yhteisön oikeuden sitovuuden ja yhdenmukaisen soveltamisen (ks. vastaavasti asia 222/84, Johnston, tuomio 15.5.1986, Kok. 1986, s. 1651, 26 kohta).

- 17 Perustamissopimuksen edellä mainittujen artiklojen mukaiseen yleisen turvallisuuden käsitteeseen kuuluvat sekä jäsenvaltion sisäinen turvallisuus, josta oli kyse edellä mainitussa asiassa Johnston, että jäsenvaltion ulkoinen turvallisuus (ks. tämän osalta asia C-367/89, Richardt ja "Les Accessoires Scientifiques", tuomio 4.10.1991, Kok. 1991, s. I-4621, 22 kohta ja asia C-83/94, Leifer ym., tuomio 17.10.1995, Kok. 1995, s. I-3231, 26 kohta).
- 18 Lisäksi tietyt perustamissopimuksessa määrätyt poikkeukset koskevat ainoastaan tavaroiden, henkilöiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta eivätkä perustamissopimuksen sosiaalisia määräyksiä, joihin Sirdarin vetoama miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaate kuuluu. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämä periaate on yleisesti sovellettava ja direktiiviä sovelletaan julkishallinnon virkasuhteisiin (ks. asia 248/83, komissio vastaan Saksa, tuomio 21.5.1985, Kok. 1985, s. 1459, 16 kohta ja asia C-1/95, Gerster, tuomio 2.10.1997, Kok. 1997, s. I-5253, 18 kohta).
- 19 Tästä seuraa, että miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamiselle ei ole olemassa mitään yleistä varausta, joka koskisi puolustusvoimien organisaatiotoimenpiteitä yleisen turvallisuuden suojelemiseksi, perustamissopimuksen 224 artiklan mahdollista soveltamista lukuun ottamatta; viimeksi mainittu artikla koskee erittäin poikkeuksellista tilannetta, ja se on kolmannen ja neljännen kysymyksen kohteena (ks. em. asia Johnston, tuomion 27 kohta).
- 20 Näin ollen ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että jäsenvaltioiden päätökset, jotka koskevat mahdollisuuksia työhön, ammatillista koulutusta ja työoloja puolustusvoimissa ja jotka on tehty taistelukyvyyn varmistamiseksi, eivät yleisesti jää yhteisön oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle.

Viides ja kuudes ennakkoratkaisukysymys

- 21 Näillä kysymyksillä, jotka on tutkittava ennen kolmatta ja neljättä kysymystä, kansallinen tuomioistuin tiedustelee, voiko se, ettei naisia oteta kuninkaallisen merijalkaväen kaltaisten taistelujoukkojen palvelukseen, olla neuvoston direktiivin 76/207/ETY 2 artiklan 2 kohdan mukaan perusteltua, ja jos voi, millä edellytyksin.
- 22 Sirdar ja komissio ja huomautuksia esittäneet hallitukset toteavat, että perusteluja, joita on esitetty sen tueksi, ettei naisia oteta kuninkaallisen merijalkaväen kaltaisten taistelujoukkojen palvelukseen, on arvioitava yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Johnston vahvistamien edellytysten perusteella ja erityisesti suhteellisuusperiaatetta noudattaen. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo sitä vastoin, että laillisuusvalvonnan on rajoituttava tällä alalla sen selvittämiseen, saattoivatko kansalliset viranomaiset kohtuudella arvioida, että kyseinen käytäntö on välttämätöntä ja asianmukaista.
- 23 Direktiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot saavat jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle sellaisen ammattitoiminnan, jossa työntekijän sukupuoli on toiminnan luonteen tai suoritusolosuhteiden kannalta ratkaiseva, mutta on kuitenkin muistutettava, että koska kyseinen säännös merkitsee poikkeusta direktiivillä vahvistetusta yksilön oikeudesta, sitä on tulkittava suppeasti (ks. em. asia Johnston, tuomion 36 kohta).
- 24 Yhteisöjen tuomioistuin on näin ollen esimerkiksi katsonut, että sukupuoli voi olla ratkaiseva edellytys vankiloiden vartijoiden ja ylivartijoiden ammatissa (asia 318/86, komissio v. Ranska, tuomio 30.6.1988, Kok. 1988, s. 3559, 11—18 kohta) tai poliisin tehtävissä, kun kyseessä ovat vakavat sisäiset levottomuudet (em. asia Johnston, tuomion 37 kohta).

- 25 Jäsenvaltio voi tapauksen mukaan varata miehille tai naisille tällaisen toiminnan sekä tällaiseen toimintaan johtavan ammatillisen koulutuksen. Tällöin jäsenvaltioilla on velvollisuus, kuten direktiivin 9 artiklan 2 kohdasta ilmenee, arvioida säännöllisesti kyseistä toimintaa päättääkseen, voidaanko poikkeus direktiivin yleisestä järjestelmästä edelleen säilyttää sosiaalinen kehitys huomioon ottaen (em. asia Johnston, 37 kohta).
- 26 Lisäksi määritettäessä mihin tahansa direktiivissä vahvistettuun yksilön oikeuteen, kuten miesten ja naisten tasa-arvoisen kohteluun, tehtävän poikkeuksen laajuutta, on, kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut edellä mainitussa asiassa Johnston antamansa tuomion 38 kohdassa, noudatettava suhteellisuusperiaatetta, joka kuuluu yhteisön oikeuden yleisiin oikeusperiaatteisiin. Tämä periaate edellyttää, että poikkeuksilla ei ylitetä sitä, mikä on asianmukaista ja välttämätöntä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi, ja että kaikki mahdollisin tavoin sovitetaan yhteen tasa-arvoisen kohtelun periaate ja yleistä turvallisuutta koskevat vaatimukset, jotka ovat ratkaisevia kyseisen toiminnan suoritusolosuhteiden kannalta.
- 27 Toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla on kuitenkin olosuhteiden mukaan tiettyä harkintavaltaa, kun ne ryhtyvät tarpeelliseksi katsomiinsa toimiin jäsenvaltion yleisen turvallisuuden suojaamiseksi (ks. em. asia Leifer ym., tuomio 35 kohta).
- 28 Näin ollen on selvitetävä, onko kansallisten viranomaisten esillä olevan asian kaltaisissa olosuhteissa niille kuuluvan harkintavallan puitteissa toteuttamien toimenpiteiden tosiasiallisena tavoitteena yleisen turvallisuuden takaaminen, samoin kuin se, ovatko toimenpiteet asianmukaisia ja välttämättömiä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.
- 29 Kuten tämän tuomion 7 kohdassa on todettu, se, että pääasian kantajaa ei ole palkattu kuninkaallisen merijalkaväen keittäjäksi, on perusteltu sillä, että naisia ei oteta lainkaan tämän joukko-osaston palvelukseen ”yhteistoimintakyvyn” periaatteen vuoksi, jonka tarkoituksena on taistelukyvyn turvaaminen.

- 30 Tämän osalta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että kuten kansallinen tuomioistuin on jo todennut, kuninkaallisen merijalkaväen organisaatio poikkeaa olennaisesti muista Britannian armeijan joukko-osastoista, joiden ”ydinkärjen” se muodostaa. Kyseisellä joukko-osastolla on vähäinen miehistövahvuus, ja henkilöstön tehtäviin kuuluu taistella etulinjassa. On näytetty, että tässä joukko-osastossa myös keittäjien on käytännössä taisteltava etulinjan iskujoukkojen rinnalla, että joukko-osaston koko miehistö palkataan ja koulutetaan tätä tarkoitusta varten ja ettei tähän sääntöön tehdä poikkeuksia palvelukseen otettaessa.
- 31 Näiden seikkojen perusteella toimivaltaiset viranomaiset ovat voineet käyttää harkintavaltaansa päättää kyseisen poikkeuksen voimassa pysyttämisestä ottaen huomioon sosiaalisen kehityksen ja katsoa suhteellisuusperiaatetta loukkamatta, että kuninkaallisen merijalkaväen kaltaisiin erikoisjoukkoihin liittyvien erityisten olosuhteiden ja erityisesti niihin sovellettavan ”yhteistoimintakyvyn” periaatteen nojalla on perusteltua niiden kokoonpanossa olevan ainoastaan miehiä.
- 32 Edellä esitetyn perusteella viidenteen ja kuudenteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että naisten poissulkeminen kuninkaallisen merijalkaväen kaltaisista erikoisjoukoista voi olla neuvoston direktiivin 76/207/ETY 2 artiklan 2 kohdan mukaan perusteltua kyseisen toiminnan luonteen ja suoritusolosuhteiden vuoksi.

Kolmas ja neljäs ennakkoratkaisukysymys

- 33 Kun otetaan huomioon viidenteen ja kuudenteen kysymykseen annettu vastaus, kolmanteen ja neljänteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

- 34 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan, Ranskan ja Portugalin hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Industrial Tribunalin, Bury St Edmunds, 28.4.1997 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

- 1) Jäsenvaltioiden päätökset, jotka koskevat mahdollisuuksia työhön, ammatillista koulutusta ja työoloja puolustusvoimissa ja jotka on tehty taistelukyvyn varmistamiseksi, eivät yleisesti jää yhteisön oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle.
- 2) Naisten poissulkeminen kuninkaallisen merijalkaväen kaltaisista erikoisjoukoista voi olla miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteut-

tamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY 2 artiklan 2 kohdan mukaan perusteltua kyseisen toiminnan luonteen ja suoritusolosuhteiden vuoksi.

	Rodríguez Iglesias		Moitinho de Almeida	
Edward	Schintgen	Kapteyn	Puissochet	
Hirsch		Jann	Ragnemalm	

Julistettiin Luxemburgissa 26 päivänä lokakuuta 1999.

R. Grass

kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias

presidentti